

Ath-leasachadh Fearainn ann an Nàisean le Cothromachadh-carboin

Anailis air freagairtean dhan eacarsaich
co-chomhairleachaidh

Geàrr-chunntas

An Gearran 2023

Geàrr-chunntas

Tha an geàrr-chunntas seo a' mìneachadh nam prìomh thoraidhean bho mhion-sgrùdadh air freagairtean do cho-chomhairleachadh poblach air Ath-leasachadh Fearainn ann an Nàisean le Cothromachadh-carboin.

Chuir am pàipear co-chomhairleachaidh grunn mholaidhean air adhart airson a bhith ann am Bile Ath-leasachadh an Fhearainn agus thug e cuireadh cuideachd do luchd-freagairt am beachdan a thoirt seachad air beachdan agus molaidhean eile, a dh'fhaodadh a bhith, no gun a bhith, air an gabhail a-steach sa Bhile. Dh'fhosgail e air 4 Iuchar 2022 agus thàinig e gu crìch air 30 Dàmhair 2022, le 51 ceist ann gu h-iomlan.

Uile gu lèir, fhuair 537 freagairt, le 162 bho bhuidhnean no comainn agus 375 bho dhaoine fa-leth. Chaidh còig tachartasan co-chomhairleachaidh aghaidh-ri-aghaidh a chumail air feadh na h-Alba cuideachd le tachartas eile air-loidhne.

Sealbhachdan fearainn mòra: bha a' cho-chomhairle a' sireadh bheachdan air trì slatan-tomhais gus sealbhachd fearainn air sgèile mhòr a mhìneachadh. Bha sgaradh bheachd am measg luchd-freagairt a thaobh nan slatan-tomhais, le mòr-chuid beag (55% den fheadhainn a fhreagair) ag eus-aontachadh le bhith a' cleachdadh stairsneach stèidhichte de 3,000 heactair. Bha a' mhòr-chuid den luchd-fhreagairt a mhol stairsneach eile ag iarraidh figear nas ìsle, le beachdan a' gabhail a-steach gun toireadh an ìre a chaidh a mholadh buaidh air àireamh gu math beag de dh'ùachdarain agus mar sin nach biodh ach glè bheag de bhuaidh aige.

Thug luchd-freagairt eile beachdan seachad air na molaidhean san fharsaingeachd, agus b' e an dragh as trice a chaidh a thogail nach eil ach glè bheag de dh'fhianais ann gu bheil droch bhuilean aig sealbh fearainn aig sgèile mhòr air coimhearsnachdan no air an àrainneachd.

Bha beachdan an luchd-freagairt cha mhòr air an roinn gu co-ionann eadar an fheadhainn a bha airson a stèidheachadh air ceudad sònraichte de shòn dàta no uàrd(an) ùghdarrais ionadail agus bha mòr-chuid beag (57% den fheadhainn a fhreagair) a' cumail taic ri bhith a' sònrachadh cuibhreann as lugha de dh'eilean le slugh maireannach.

A' neartachadh na h-Aithris air Còraichean is Dleastanasan Fearainn (*Land Rights and Responsibilities Statement - LRRS*): Bha taic ann (75% den fheadhainn a fhreagair) airson a bhith a' cur dleastanas air uachdarain mòra cumail ris an LRRS agus na protocolaidhean co-cheangailte ris. Bha mòr-chuid (69% den fheadhainn a fhreagair) cuideachd den bheachd gum biodh seo na bhuannachd do choimhearsnachdan ionadail. Ach, rinn cuid den luchd-fhreagairt an argamaid gu bheil fianais ann gu bheil dòigh-obrach shaor-thoileach, stèidhichte air stiùireadh, ag obair an dà chuid do dh'ùachdarain agus do choimhearsnachdan.

Planaichean Stiùiridh Fearainn Riatanach: Dh'aontaich mòr-chuid (77% den luchd-freagairt) gum bu chòir dleastanas a bhith air uachdarain mhòra Planaichean Stiùiridh fhoillseachadh. A thaobh cho tric 's a bu chòir Planaichean Riaghlaidh a bhith air am foillseachadh, b' e am moladh a rinneadh a bu thrice gum bu chòir am foillseachadh gach 5 bliadhna.

Deuchainn leas poblach ùr: Dh'aontaich a' mhòr-chuid den luchd-fhreagairt (72% den fheadhainn a fhreagair) gum bu chòir deuchainn ùidh a' phobaill a chur an sàs airson thar-ghluasadan a' gabhail a-steach sealbhachdan fearainn mòra. Ach, bha cuid den bheachd gu bheil an stairsneach a thathar a' moladh airson sealbhachdan fearainn mòra ro àrd agus nach biodh e an sàs ach airson glè bheag de thar-ghluasadan fearainn gach bliadhna. Bha luchd-freagairt eile den beachd gum faodadh raon de dh'eas-bhuannachdan a bhith ann co-cheangailte ri molaidhean leas a' phobaill, a' gabhail a-steach cunnart gun cuireadh e bacadh air còraichean uachdarain.

Dh'aontaich mòr-chuid (63% den fheadhainn a fhreagair) mas e is gun co-dhùineadh deuchainn leas a' phobaill gun robh e a chùim leas a' phobaill a bhith a' lùghdachadh sgèile/dùmhlachd seilbhe, gum faodadh cumhachan air reic an fhearainn a bhith a' gabhail a-steach gum bu chòir am fearann sin a roinn ann an diofar chuibhreannan. Dh'aontaich mòr-chuid beagan na bu mhotha (68% den fheadhainn a fhreagair) gum bu chòir am fearann a thabhann do bhuidhnean coimhearsnachd stèidhichte san sgìre. B' e an dragh a chaidh a thogail a bu thrice mu dheidhinn seo gum faodadh e buaidh a thoirt air ion-obrachadh agus luach margaidh nan gabhaltais-fearainn beaga nan rachadh fearann a roinn ann an cuibhreannan.

A' faighinn maoinachadh poblach: Dh'aontaich mòr-chuid (79% den fheadhainn a fhreagair a' cheist) gum bu chòir riatanasan airidheachd do dh'uachdarain gus maoinachadh poblach fhaighinn bho Riaghaltas na h-Alba airson gnìomhachd stèidhichte air fearann a bhith a' gabhail a-steach gum feum am fearann air fad, ge b' e dè cho mòr no cho beag 's a bhiodh e, a bhith clàraichte ann an Clàr Fearainn na h-Alba. Dh'aontaich mòr-chuid (74% den fheadhainn a fhreagair) gum feumadh uachdarain mòra a bhith a' sealltainn gu bheil iad a' cumail ris an LRRS agus gu bheil Plana Riaghlaidh Fearainn an gnìomh aca.

Thog cuid eile draghan no dh'iarr iad soilleireachd mu sgòp nam molaidhean, leithid am biodh iad a' buntainn ri airgead bhon riaghaltas sa mheadhan-amhàin agus cuideachd mu bhacaidhean a dh'fhaodadh a bhith ann a thaobh clàradh air a' Chlàr Fearainn.

Teanantachd Cleachdadh Fearainn: Dh'aontaich mòr-chuid (71% den luchd-freagairt) gum bu chòir Teanantachd Cleachdadh Fearainn a bhith ann gus leigeil le daoine raon de ghnìomhan stiùireadh fearainn a dhèanamh. Bha an fheadhainn a bha a' toirt taic dhan dòigh-obrach a chaidh a mholadh gu tric a' cur an cèill cho cudromach 's a tha e barrachd sùbailteachd a thoirt a-

steach san dòigh anns an gabh fearann a chleachdadh, a' gabhail a-steach barrachd fòcais air gnìomhachd a tha a' cur ri tar-ghluasad cothromach gu cothromachadh-carbon, freagarrachadh gnàth-shìde, ath-bheothachadh bith-iomadachd agus ath-nuadhachadh nàdair, togail beairteas coimhearsnachd agus gleidheadh agus fàs sluaigh ann an Alba dhùthchail. Thuirt luchd-freagairt nach robh ag aontachadh le, no nach robh cinnteach mu bhith a' cruthachadh Teanantachd Cleachdadh Fearainn gu tric gun robh dìth mion-fhiosrachaidh mun mholadh ga fhàgail duilich co-dhùnadh a dhèanamh air a' chùis.

Cùisean eile a chaidh a thogail: Bha na h-earrannan mu dheireadh den cho-chomhairle a' sireadh beachdan tùsail a thaobh am bu chòir do Riaghaltas na h-Alba sgrùdadh a dhèanamh air cò bu chòir a bhith comasach air sealbhachdan fearainn mòra fhaighinn ann an Alba agus ath-leasachaidhean eile co-cheangailte ri fearann. Tha beachdachadh air na cùisean sin, cho math ri mion-sgrùdadh air beachdan air na molaidhean poileasaidh sa gheàrr-chunntas gu h-àrd, anns a' phrìomh aithisg.